

НАРЕДБА № 6 ОТ 5 ОКТОМВРИ 2020 Г. ЗА МЕРКИТЕ ЗА ПРОФИЛАКТИКА, ОГРАНИЧАВАНЕ И ЛИКВИДИРАНЕ НА БОЛЕСТТА АНТРАКС ПО ЖИВОТНИТЕ И ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРИЛАГАНЕТО ИМ

В сила от 13.10.2020 г.

Издадена от министъра на земеделието, храните и горите

Обн. ДВ. бр.88 от 13 Октомври 2020г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С тази наредба се определят изискванията за:

1. мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта антракс по животните;
2. вземане на проби и диагностика на болестта;
3. задълженията на ветеринарномедицинските органи, физическите и юридическите лица при прилагане на мерките и дейностите по т. 1 и 2;
4. условията и реда за прилагане на мерките по т. 1.

(2) Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) в съответствие с чл. 11 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) уведомява незабавно писмено министъра на земеделието, храните и горите, министъра на здравеопазването, ръководителите на други заинтересовани ведомства и съответните органи на Европейската комисия и Световната организация за здравеопазване на животните за всички мерки, предприети при случай на антракс по животните.

Чл. 2. Антраксът по животните подлежи на задължителна регистрация и обявяване по реда и при условията на Наредба № 23 от 2005 г. за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните (ДВ, бр. 6 от 2006 г.).

Чл. 3. (1) Изпълнителният директор на БАБХ утвърждава план за действие (контингенс план), който се изпълнява при съмнение или при възникване на болестта антракс.

(2) Планът по ал. 1 включва:

1. процедура за работа на Националния кризисен център за координация и предприемане на спешни мерки за ликвидиране на особено опасни болести по животните;
2. процедура за работа на областните кризисни центрове за координация и контрол на предприетите спешни мерки на областно и общинско ниво;
3. подробна информация за персоналната отговорност при предприемане на спешни мерки и квалификация на кадрите, отговарящи за тяхното изпълнение;
4. списък на необходима екипировка и материали за въвеждане и изпълнение на спешните мерки;
5. инструкции, които посочват последователността на действията при предприемане на спешни мерки от стопаните на животните, физически и юридически лица съгласно чл. 117, ал. 5 от ЗВД и официалните ветеринарни лекари, включително процедура и средства за извършване на дезинфекция и унищожаване на трупове;
6. програма за обучение на собствениците на животни, регистрираните и официалните ветеринарни лекари.

Чл. 4. Мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестта антракс се

въвеждат и прилагат в съответствие с глава шеста, раздел I от ЗВД.

Чл. 5. Собствениците на засегнатите от антракс животни се обезщетяват при условията и по реда на глава шеста, раздел III от ЗВД.

Глава втора. МЕРКИ ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТТА АНТРАКС

Раздел I.

Общопрофилактични и санитарно-хигиенни мерки

Чл. 6. (1) Българската агенция по безопасност на храните прилага общопрофилактични и санитарно-хигиенни мерки за предотвратяване на риска от заразяване на животните с антракс.

(2) С оглед зоонозния характер на болестта БАБХ осъществява координация и комуникация на предприетите мерки и обмен на информация относно случаите на болестта с органите на държавния здравен контрол към Министерството на здравеопазването по реда на съответната наредба по чл. 125, ал. 3 от ЗВД.

Чл. 7. (1) Изпълнителният директор на БАБХ със заповед определя стационарни антраксни огнища въз основа на данни от проучванията за:

1. статистически данни за последните 50 години;
2. местата, в които са изхвърляни животински трупове от болни от антракс животни;
3. контаминирани пасищни участъци, места за водопои, дворове и обори;
4. разположението на складове за кожи, кожарски предприятия и кланици.

(2) В БАБХ се води списък на стационарните антраксни огнища, в който се вписват всички данни за появата и развитието на болестта, заразените полета, пасищни участъци, водопои, с описание на границите им, обявяването на антракса по години, вид и брой засегнати животни, контаминирани дворове и проведени мерки.

Чл. 8. В стационарните антраксни огнища и застрашените територии областната дирекция за безопасност на храните (ОДБХ), на чиято територия се намират огнищата, провежда една или няколко от следните общопрофилактични и санитарно-хигиенни мерки в зависимост от епизоотичната обстановка:

1. постоянен епизоотологичен надзор с клинични прегледи и проверка на идентичността на животните;
2. задължителни лабораторни изследвания на болни и умрели животни, както и на животни, заклани по необходимост;
3. предкланичен преглед и ветеринарно-санитарна експертиза на труповете и продуктите, получени при клането;
4. карантина, изолация, възбрана по смисъла на § 1, т. 13, 42 и 48 от допълнителните разпоредби на ЗВД на животновъдни обекти;
5. мерки за биологична сигурност по смисъла на § 1, т. 7а от допълнителните разпоредби на ЗВД: ограждане, преграждане, създаване на изкуствени бариери или препятствия, ограничаващи достъпа на хора и животни до стационарните антраксни огнища и застрашените територии, въвеждане на пропускателен режим с поставяне на дезинфекционни пунктове, площадки и др.;
6. забрана за използване на паша и места за водопои за определен период от време;
7. забрана за провеждане на пазари и изложби на възприемчиви за антракс животни, отлагане провеждането на предварително планирани ветеринарни и зоотехнически мероприятия;
8. обезвреждане на умрели животни, зародишни продукти и странични животински продукти, суровини и храни от животински произход, фуражни суровини, фуражни добавки, комбинирани фуражи и инвентар;

9. обезвреждане или унищожаване на страничните животински продукти, тор, торова постеля, отпадни води и др.;

10. проверка на санитарно-хигиенното състояние на животновъдните обекти и на обектите за добив и преработка на суровини от животински произход, почистване, дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация (ДДДД);

11. определяне на границите на стационарните антраксни огнища в населени места, територии съобразно почвено-географските, природно-климатичните условия и стопанско-икономическите връзки;

12. изготвяне и разпространяване на информационни материали сред собствениците на животни, в които се подчертава за опасността от клане и консумация на продукти, добити от болни животни;

13. провеждане на хидромелиоративни дейности и действия по обеззаразяването на почвата на терени, одобрени от комисия, съставена от представители на съответната община (кметство), ОДБХ, регионална здравна инспекция (РЗИ), регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) и басейнова дирекция за управление на водите;

14. изготвяне на правила за влизане, излизане и преминаване на животни, продукти, превозни средства и хора, за използване на оборудването и други мерки, имащи за цел предотвратяване разпространението на инфекцията.

Раздел II.

Специфични ветеринарно-профилактични мерки

Чл. 9. Специфичните ветеринарно-профилактични мерки включват ваксинация на възприемчивите животни и извършването на диагностични и лечебно-профилактични третираня с ветеринарномедицински продукти съгласно Ръководството на Световната здравна организация за надзор и контрол на антракса при хора и животни и програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози по чл. 118 от ЗВД.

Чл. 10. (1) Българската агенция по безопасност на храните ежегодно организира извършването на профилактична ваксинация на говеда, овце и коне срещу болестта антракс с честота (еднократна или двукратна) и териториален обхват, определени в програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози по чл. 118 от ЗВД.

(2) Профилактична ваксинация на биволи, кози и свине може да се извършва само по преценка на БАБХ в зависимост от епизоотичната обстановка.

(3) Не се извършва профилактична ваксинация на:

1. бременни животни два месеца преди и 15 дни след раждането;

2. агнета на възраст до 2 месеца;

3. говеда, коне, магарета и мулета на възраст до 3 месеца.

Чл. 11. (1) Не се допуска за консумацията от хора и животни на мляко от ферми с животни, болни и съмнително болни от антракс, както и от тези, получили усложнения след ваксинация.

(2) Млякото по ал. 1 се обезврежда и унищожаване под контрола на ветеринарен лекар по начин, гарантиращ унищожаването на причинителя, съгласно утвърдения план за действие (контингенс план).

Чл. 12. Забранява се клането и извършването на кръвни операции на ваксинирани животни до 20 дни след извършване на ваксинацията.

Чл. 13. (1) Кожите в събирателните пунктове и складовете за кожи носят идентификационен знак, позволяващ тяхната идентификация и проследяемост, и се придружават от документ за извършена асколизация, когато кожите произхождат от страна, в която е

констатирана болестта антракс през последните 10 години.

(2) При положителен резултат от асколизацията официалният ветеринарен лекар (ОВЛ) провежда епизоотологично проучване и уведомява:

1. директора на ОДБХ, на чиято територия се намира животновъдният обект, от който произхождат кожите - в случай че същите са с произход от Република България;

2. ветеринарните власти на държавата на произход.

(3) Официалният ветеринарен лекар по ал. 2 разпорежда извършване на дезинфекция в събирателния пункт, складовете за съхранение на кожи и транспортните средства, с които са превозени.

Глава трета.

МЕРКИ ПРИ СЪМНЕНИЕ И ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА АНТРАКС В ЖИВОТНОВЪДНИ ОБЕКТИ

Чл. 14. При съмнение за наличие на болест по животните, проявяваща се със значително намаляване на продуктивността по неустановени причини или при внезапна смърт на животно, особено ако се наблюдават големи горещи отоци по шията и корема, колики, висока температура и изпражнения с кръв, се предприемат следните мерки:

1. собствениците и гледачите на животни, осеменители, незабавно уведомяват обслужващия животновъдния обект регистриран ветеринарен лекар;

2. ветеринарният лекар по т. 1 уведомява незабавно ОВЛ за съмненията за поява на антракс.

Чл. 15. До идването на място в обекта на ОВЛ обслужващият обекта регистриран ветеринарен лекар предприема следните мерки:

1. изолира болните животни, като останалите се термометрират и се преместват в друго помещение;

2. разпорежда болните животни да се оставят в изолационното помещение или да се задържат в общото помещение, в което са били до момента;

3. когато животното е умряло, прави оглед на трупа, без да го отваря за аутопсия, покрива го с материали, които да предотвратят достъпа на насекоми до трупа;

4. забранява дрането и отварянето на трупа, както и всякакви кръвни манипулации на останалите животни от засегнатото стопанство;

5. предприема незабавно лекуване на болните и контактни животни с антибиотици и противоантраксен серум; информацията за извършеното лечение се документира.

Чл. 16. (1) След получаване на уведомлението по чл. 14, т. 2 ОДБХ незабавно изпраща екип на място за провеждане на епизоотологично проучване, извършва епизоотологично проучване и при потвърждаване на болестта антракс ОВЛ предприема следните мерки:

1. проверява дали трупът на животното е цял, неодран и неотворен;

2. взема материал за лабораторно изследване;

3. организира обезвреждането на труповете на умрелите животни в съответствие с ал. 4 и извършване на дезинфекция съгласно ал. 5;

4. ако животното е заклано, до получаване на резултата от лабораторното изследване задържа всички части на трупа; ако резултатът е положителен, ги поставя под възбрана; ако от трупа липсват отделни части, извършва проучване къде са пренесени и осигурява тяхното обезвреждане и дезинфекция на контактните повърхности и оборудване;

5. ако установи, че са транспортирани части от заклано животно със съмнение за антракс, проследява кои са превозвачът и получателят им, къде са продуктите, произведени от тях, поставя ги под възбрана и организира тяхното събиране и обезвреждане по реда на т. 3;

6. ако при клане, одиране и разфасоване на съмнителни или болни от антракс животни

има лица с наранявания или лица с наранявания по кожата са били в контакт с такива животни или техните продукти, те се хоспитализират в инфекциозно отделение за медицинско наблюдение, изследване и лечение, като изрично се информира приемащото лечебно заведение за вероятността за заразяване с антракс и се уведомява съответната регионална здравна инспекция;

7. разпорежда и контролира обезвреждането на транспортни средства, инструменти и инвентар и всички съоръжения, имали контакт със съмнително болни и болни от антракс животни;

8. разпорежда и контролира обезвреждането на млякото от болни или животни със съмнение за заразяване;

9. уведомява за направените констатации и за предприетите мерки директора на ОДБХ, който от своя страна уведомява изпълнителния директор на БАБХ и директора на съответната РЗИ за хода на епизоотологичното проучване;

10. областната дирекция за безопасност на храните оказва съдействие на регионалните здравни инспекции при извършване на епидемиологичното проучване и определяне на лицата в риск от заразяване.

(2) Когато в животновъдния обект има съмнение или е потвърдено огнище на антракс, със заповед на изпълнителния директор на БАБХ се забранява:

1. вкарване и изкарване на животни от всички видове, включително паша на животни;

2. изкарване на животински продукти;

3. изхранването с фураж, докато не се изключи възможността на проникване на инфекцията чрез него;

4. прегрупиране на животни в животновъдния обект;

5. използване на мляко от болни животни и съмнително болни;

6. извършване на аутопсия на трупове и одиране на кожи;

7. провеждане на хирургически операции;

8. влизане на външни лица и транспортни средства, които не са свързани с обслужването на обекта;

9. водопой от общ водоизточник;

10. търговия с животни и продукти от животински произход;

11. извършване на други дейности, свързани с придвижване на животни.

(3) Официалният ветеринарен лекар поставя удостоверителни знаци и/или обозначения (стикер, табела или лента) в засегнатия животновъден обект до приключване на ДДДД мероприятията.

(4) Обезвреждането на труповете на умрели животни се извършва съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, непредназначени за консумация от човека, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (Регламент за страничните животински продукти) (ОВ, L 300/1 от 14 ноември 2009 г.) и Регламент (ЕС) № 142/2011 на Комисията от 25 февруари 2011 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, непредназначени за консумация от човека, и за прилагане на Директива 97/78/ЕО на Съвета по отношение на някои проби и артикули, освободени от ветеринарни проверки на границата съгласно посочената директива (ОВ, L 54/1 от 26 февруари 2011 г.) и наредбата по чл. 259, ал. 3 от ЗВД чрез обезвреждане в инсталации за изгаряне и съвместно изгаряне по чл. 259а от ЗВД или чрез обезвреждане в обекти по чл. 259 от ЗВД, които са одобрени за работа с материали от категория 1 и 2 по метод, осигуряващ елиминиране на риска от разпространение на болестта.

(5) Дезинфекцират се всички места, където е имало трупове на умрели от антракс животни и части от тях, места, където са извършвани аутопсия, клане, дране и разфасоване на

трупове на такива животни, дворове, пасища, предмети, транспортни средства, инструменти и инвентар и всички съоръжения, имали контакт с такива животни и други предмети. Извършва се предварителна дезинфекция, почистване и заключителна дезинфекция, като се спазват стриктно процедурите и указанията в плана по чл. 3, ал. 1.

Чл. 17. (1) В срок до 24 часа след обявяване на епизоотично огнище на антракс изпълнителният директор на БАБХ съгласувано с директора на Центъра за оценка на риска по хранителната верига издава заповед, в която определя кои от членовете на постоянната комисия по чл. 142, ал. 2 от ЗВД да бъдат включени за извършването на конкретното епизоотологично проучване.

(2) Членовете на постоянната комисия по чл. 142, ал. 2 от ЗВД, определени със заповедта по ал. 1, извършват документална и физическа проверка съгласно утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ стандартна оперативна процедура в животновъдния обект, в който е възникнало огнището на болестта, и на всички обекти, които имат епизоотологична връзка с него.

Чл. 18. В клиниците по време на месопрегледа, когато ОВЛ установи едематозни инфилтрирани изменения в подкожната тъкан при говеда и отоци при свине в областта на шията, прекратява работата в обекта и незабавно информира директора на ОДБХ за прилагане на мерките в съответствие с глава шеста, раздел I от ЗВД.

Чл. 19. При установяване на антракс при животни, които се отглеждат при пасищни условия, обслужващият ги регистриран ветеринарен лекар незабавно изолира стадата, отделя болните животни от здравите, термоментрира здравите животни и ако установи, че те нямат повишена температура, ги ваксинира против антракс.

Чл. 20. (1) Животновъдните обекти, за които има съмнение за антракс, се поставят под възбрана със заповедта по чл. 16, ал. 2. Ако се появи съмнение за антракс, когато животните са на паша, за контаминирани се считат пасището и местата, където животните са ношували.

(2) Вдигането на възбраната става след изтичане на 20 дни от последния случай на заболяло или умряло животно и ваксиниране на всички неваксинирани животни. Същото се извършва след изпълнението на всички мерки и дейности съгласно наредбата по чл. 117, ал. 6 от ЗВД на помещенията, дворовете, пасищата и местата, където е имало заболели или умрели животни.

Глава четвърта.

ВЗЕМАНЕ И ИЗПРАЩАНЕ НА МАТЕРИАЛИ ЗА ЛАБОРАТОРНО ИЗСЛЕДВАНЕ

Чл. 21. (1) За лабораторно изследване за антракс се изпращат следните материали:

1. при неотворен труп на едри и дребни преживни животни и еднокопитни - ухо, отрязано в основата с част от мускулатурата на главата; прорезната повърхност на главата се покрива с памук, напоен с 2 % формалин; не се приема за изследване част от ушна мида или цяла ушна мида, която съдържа само хрущял без мускулна тъкан;

2. кръв във вакуумирани епруветки, които са херметически затворени (вакуум тейнери); външната част на епруветките с кръвта се дезинфекцира, преди да бъде поставена в безопасен контейнер, с който се транспортира до лабораторията;

3. по изключение при полеви условия, когато няма възможност да се вземат проби по начините, описани в т. 1 и 2, проби от кръв могат да бъдат адсорбирани върху бучки захар, тебешир или памук и след това да бъдат добре опаковани и обезопасени;

4. от едри и дребни преживни и еднокопитни животни, ако трупът е отворен - парче от далак, черен дроб, мезентериални и други лимфни възли;

5. от свине - от едематозните части около гърлената област, а ако трупът е отворен - задгълътични и подчелюстни лимфни възли и далак;

6. от други видове животни освен свине, преживни и еднокопитни, ако трупът е отворен -

далак и черен дроб.

(2) Върху опаковката на пратките материали по ал. 1 се поставя етикет с надпис: "ВНИМАНИЕ! ЗАРАЗЕН МАТЕРИАЛ!".

(3) Пробите се изпращат задължително със съдържащо подробна информация придружително писмо, което не се поставя при заразния материал.

(4) Опаковането и транспортирането на взетите проби се извършва по начин, изключващ възможността от заразяване.

(5) Пробите по ал. 1 се изпращат за изследване в най-близката акредитирана лаборатория за антракс към ОДБХ, а при положителен резултат от изследването - и за потвърждаване в национална референтна лаборатория (НРЛ), определена по реда на чл. 24, ал. 1 от ЗВД. Координатите на НРЛ се публикуват на [интернет страницата](#) на БАБХ и се вписват в плана по чл. 3, ал. 1.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Асколизация" е метод за серологично установяване чрез реакция преципитация на антигени (преципитиногени) на *Bacillus anthracis* в проби от кожи или ухо от неотворени трупове и в проби от вътрешни органи при отворени трупове на различни видове животни.

2. "Застрашена територия" е тази, която е изложена на риск от поява на вторични огнища на антракс.

3. "Потвърждение" е наличие на болестта антракс на определена територия, установено на базата на извършено лабораторно изследване, потвърдено от НРЛ, определена по реда на чл. 24, ал. 1 от ЗВД.

4. "Стационарни антраксни огнища" са селища, пасищни участъци, места за водопои и всички други места, в които е констатиран антракс през последните 50 години, с определени от БАБХ граници съобразно почвено-географските, природно-климатичните условия и стопанско-икономическите връзки.

5. "Съмнение" е появата на клиничен признак и установяването на епизоотологични данни, които дават достатъчно основание да се предполага наличие на антракс.

Заклучителни разпоредби

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 117, ал. 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

§ 3. Изпълнението на наредбата се възлага на изпълнителния директор на БАБХ.

§ 4. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".